

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1/70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорушцини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише напередні застережені.—

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Боротьба православія проти катол. Церкви.

(Δ) З того часу, як в Росії толераційним маніфестом з 30 цвітня 1905 р. проголошено свободу ісповідання віри, змінило ся рішучо становище державного православія у відносинах до інших ісповідань, сект і вір, а відносини сі будуть також і в будучині змінити ся, коли також змінила ся державна політика у відносинах до православної церкви. Упривілейована доси православна церква у всіх царинах державного життя, упривілейована в суспільнім і материяльнім згляді, задержала вправді православна церква становище пануючої церкви, але втратила у великій мірі опіку світських властей, котрі берегли її ненарушимости і пособляли їй розповсюдженю і скріпленю.

З хвилию, коли не стало сеї помочи світських властей, виявила ся ціла неміч державного православія російського, котре зараз в перших двох роках віроісповідної свободи, такої навіть, яка в тепер в Росії, втратило сотки тисяч ісповідників. Отсі втрати, понесені головню в користь католицької Церкви, приневолити верховну управу православної російської церкви, себ то Синод, обдумати способи боротьби з іншими ісповіданнями і власними сектами. Найуспішнішим способом признано реорганізацію православних місій відповідно новим умовам часу і в тій цілі оброблено програму місіонарною зїзду і переслано до всіх православних епархій 14. мая. Владики і епархіяльні управи мали застановити ся над пересланою їм програмою і приготувати материял до все-російського зїзду місіонарського. Вузкі рами нашого дневника не дозволяли нам доси наслідком нагромадження іншого материялу зайняти ся сею справою. Одначе ся справа важна також вельми і для нас, бо російське православіє, втративши головню підпору світських властей, починає тепер зброїти ся до боротьби, а та боротьба буде звернена передовсім проти католицької Церкви і проти Унії. Паломництво „русских Галічан“ до Почаєва і Києва є вже малою пригравкою до сеї роботи, яку розпічне войовниче російське православіє. Тимто треба нам ознакомити ся із способами боротьби, які придумує російське православіє.

Всеросійський зїзд місіонарський вибрав собі як раз „матір руских городів“, Київ, місцем для нарад,

котрі там розпочали ся 25. липця і тривали два тижні. Се подія знаменна в історії православної церкви російської, бо має рішати про нові змагання супроти катол. Церкви і інших ісповідань і сект.

В Росії дійшли тепер церковні власти до зрозуміння, що найбільшою хибю православної церкви був її чиновничий характер. Місіонарство не було основане на ревности в вірі і повній саможертві всіх сил духово моральних та полишеня материяльних корист й, але навпаки дорогою до кар'єри. Місіонарі обмежували ся звичайно розправами з сектами, не піддержаними добрими ділами і моральною та духовою силою і тому замість їх навертати, лише роздратовували і викликували серед них ще більшу загорілість.

Всему тому має запобігти місіонарський зїзд київський. Програма єго складала ся з трьох частий: історичної (найцікавішої для нас, бо присвяченої головню католицькому, аполіогетично-полемічній і організаційній. Широкі реферати присвячено також маріявіцкому рухови, старокатолицькому і модернізмови. Дальші наради були присвячені віроісповідній політиці державній (від маніфесту 1905 р.), адвентизмови (вірі в 1000-літнє панованє Христа і смерть душі з тілом), містицизмови і рачіоналізмови, крім того штурдизмови і іншим сектам, а також соціалізмови і впливам материялістично-атеїстичним на інтелігенцію.

Зїзд сей мав отже ціль оборонну, але рівночасно заборчу тим більше, що в Росії часто відзивали ся останніми часами голоси, накликаючи до Унії з католицькою Церквою.

(Дальше буде).

АНАТОЛЬ ВАХНЯНИН.

Материял до політики Русинів від часу так званої „нової ери“.

(Дальше).

Пос. Телішевський: Угоди з р. 1890 не повалила польска праса, Поляки були втягнені також в р. 1890 в акцію. Тезу проф. Вахнянина ми ставляли і тоді в загальних чертах. Ми ждали ще більше, бо зміни системи правительства. Наші постуляти були тоді мінімальні, щоби не утруднити акції і правительству. І тоді реаговано на Поляків і правительство взяло на себе обовязок їх для справи приєднати. Тепер декорация змінилась: до акції входять вже і польські менери. Вони мусіли прийняти предложеня

Русинів. Вони не сьміли їх відкинути, бо „es kostet sie gar nichts“. Я так дивив ся на справу в р. 1890. Від 1848 р. ми слабші все шукали контакту. Возміть Лаврівського, Качалу, Пелеша — всім обявили ся Поляки прихильними. Але о specialia угода завсїгда розбивалась. Вона розбилась також в р. 1890 на постулятах, яких нам не дано. І тепер Поляки не хотять йти до specialia. Я хотїв би вивести руску справу на чисту воду, не von Fall zu Fall. Поляки хотять наших вислуг. Вони не дадуть нам концесий. Як схочете ілюстровати нужду народа, вони вже будуть противні. Von Fall zu Fall значить: do ut des. Вони будуть жадати за се багатю. Поставте справу так, щоби противник знав, що се значить: розвій руского народу. Тоді скажуть Поляки, що се niepotrzebne. Вони будуть судиями наших справ. Ми сами мусимо їм сказати, що ми розуміємо під розвоєм рускої справи. Тоді станемо політичним сторонництвом. Многі постуляти не дадуть ся перевести, але поставмо есенціональні. Коли так зробимо, як хоче Вахнянин, то будемо мусіти все оглядатись на правительство. Чи оправдаємось відтак перед виборцями? Ми мусимо виказати наслідки сих переговорів зараз. Вахнянин велить йти поволі до ціли. Ми хочемо знати нині, що нам дадуть Поляки, а чого не дадуть. Инакше зробимо себе неможливими. Я був за переговорами, най би і Вахнянин попик собі руки. Ставте постуляти, бо упадете!

Пос. Окуневський: Справа важна. Стоїмо перед питанням: признати polnische Staatsidee, чи жити своїм житєм? Правительство і Поляки мають антипатію супротив всяких самородних проявів руского життя. Вони хотять, щоби ми піддержували польську Staatsidee. Вони хотять грати першу скрипку. Мас руских вони вже не зідять і тому попустили трохи. Чи ми маємо узнати польську ідею? Згода з Поляками тоді можлива, як вони схотять славянської федерації. Бадені хоче робити k. k. regierungsfähige і ще польських Русинів. Поляки є сему противні. У нас пороблять ся рускі станьчики. Бадені каже, що будуть вибирати таких Чапельських etc. а ті послі будуть відтак бити селянство.

Пос. Романчук: Я виджу, що Окуневський і Телішевський зі мною годять ся. Всего нараз жадати не можемо, але ставмо есенціональні постуляти: реформу виборчу, знесеня патронату і т. п. справи, а не дрібні річи! Я противлю ся, щоби ми перші витягали руку. Поляки навіть сего не надіяли ся. Як будемо жадати поволі, то річ дуже протягнемо. Ми будемо висіти в воздуху і не будемо могли Поляків відпекати ся.

При акції в р. 1890 був Білінський (в соїмі), був Хамец а результатів не було. Зараз в першій році упоминав ся я у Мадейського в Відні о руску гімназію, але надармо. Поляки жадають, щоби ми були їх слугами. Давнійше зробили ми пробу при ініціативі правительства, нині вяжемо ся ще більше з ними. Поляки дійсно не раді нам. (Прим. „Просьвіт“). Вони хотять спільних інституцій, не окремих руских, бо сі нас скріпили би.

Чи Поляки додержать нам приречень на основі признаного принципу? На акції з року 1890 ми вишли зле. Польска лівця також потерпіла через союз зі станьчиками і в нині

розбита. Поляки хотять нас нічим збути а по-зір удержати. Я сказав би їм: Будьте супро-тив нас лояльні, то і ми будемо рівнож та-кими супротив вас. Після сего, що говорили Пілят et. caeteri — я не вірю в нічо. Децо капне, але страти будуть великі. Ich spiel nicht mit.

Пос. Охримович: В р. 1890 говорили ви инакше, а нині инакше. Чи се добра по-літика?

Голосовано: I. 1) Прийнято до відомости заяву польської парламентарної комісії в рускій справі;

2) рішено увійти офіційально в контакт з польською парламентарною комісією;

3) рішено взяти від них запоруку, що вони признають потребу найширшого, посте-повного розвою руского народа;

4) що вони сему розвою не будуть про-тивні, але й представлені в своїм часі посту-ляти піддержати;

5) що польске коло у Відня буде у вся-ких справах, які обходять Галичину, порозу-міватись з руским клубом.

II. Принято також до відомости приватні переговори Вахнянина з намісником.

Пос. Романчук заявляє: Клуб соймо-вий усуває ся від дальших переговорів а по-лишає дальше ведене контакту віденському клубови.

Пос. Савчак уважає свій мандат за скінчений.

Сходина послів

дня 15. лютого 1894 року.

Явились: Романчук, Телішевский, Підля-шецкий, Окуневский, Савчак, Охримович, Га-морак, Вахнянин, Барвіньский.

Пос. Романчук: Акцією Вахнянина ми заангажували ся дальше, як ми первісно хотіли. Ми пішли дальше супротив ухвали. Чи завуловати цілу річ? Чи соймовий клуб має відступити?

Вношу: наші делегати підуть до парла-ментарної, польської комісії з конкретними жа-данями: реформа виборча, руска секція в ра-ді шкільній краввій, знесенє патронату і по-вна рівноправність. Переговори нехай будуть списані і переведені формально.

Пос. Підляшецкий вносить: уважа-ти акцію дотеперішну як не естуючу, але прийняти до відомости приватну акцію послів Вахнянина і Савчака. Нехай вони ве-дуть дальші переговори, а нам відтак здадут справу. Не треба давати їм директив, які конкретні жаданя мають ставити. Най ведуть справу дальше, а ми будемо їх заходи від ча-су до часу одобряти. Дотеперішні переговори приймаємо до відомости, а не даємо їм жа-дних інструкцій.

Пос. Вахнянин ставить внесок, щоби закомунікувати Полякам, що оба клуби прий-мають заяву їх парламентарної комісії до ві-домости.

Сей внесок прийнято всіми голосами.
(Дальше буде).

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Міністер рільництва др. Ебенгох вніс просьбу о відпустку, бо вважає своє становище захитаним останними ухвалами хліборобників про-ти сербского договору торгового. Ся просьба міністра Ебенгоха викликала в кругах хліборобників, котрі відносять ся до него з повним довірем, незвичайне вражінє. Одначе загально думають, що цісар не прийме сеї просьби а хлібороб-ники не втратять міністра їм відданого цілою душею. Але хоч се хвилеве пере-силене перемине без поважних наслідків, буде воно по думці дневника Narodni Listy почином до міністерского переси-лення і пересилєня парламентарної біль-шости правительственной. На місце д-ра Ебенбоха булоб легко найти наслідника,

бо бар. Морсей жеде вже четвертину століти на теку міністра рільництва, а христ. суспільники бажалиб до двох тек, які вже мають, осягнути третю, а колиб не повело ся їм добути міністер-ство рільництва, то вдоволять ся міні-стерством торгівлі або судівництва. На коли хліборобники не втихомирять ся, то др. Ебенгох уступить, а тоді бар. Бек мав би великі клопоти. Narodni Listy дорікають чеським послам, що они вторік не використали положєня, бо можна бу-ло се осягнути, щоби др. Пацак остав міністром а крім того також Прашек і др. Фідлер булиб стали міністрами. Колиб положєне сеї осени знов подібно уложило ся, то було би гріхом, якби Че-хи сего не вихиснували. Narodni Listy вказують на се, що по оповіщеню тор-гового договору на основі повномочного закона буде тим займатися держ. ра-да. Положєне стало критичним, бо на соймах і в делегації відобе ся певдово-ленє хліборобників. Головний бій розі-грає ся в держ. раді, а до того часу буде уложений торговий договір з Р.-мунією, про котрий др. Фідлер і др. Ебенгох будуть приневолєні дати поясне-нє в розправі над сербским договором Австрійска політика находить ся протя-гом року вже другий раз в пересилєню викликанім хліборобниками. Се друге пе-ресилєне сягає глибше, як перше, а сим пересилєнем почне ся осінна сесия держ. ради

Бар. Еренталь, як ми вже звіщали, мав бути сего дня на послухан-ню у цісаря в Ішлю, а сему послуханю приписують загально велику досяглість політичну, бо під ту саму пору буде на послуханю умисно цісарем запрошений наслідник престола архієп. Франц Фердинанд. Наради, які там відбу-дуть ся, відносять ся не тільки до справ делегацій тої сесії, але також і до важних питань загран. політики.

Міністер просьвіти гр. Аппоні боронив сими днями на вічу в Фель не-зависимців проти докору, що они хоч стоять при державній кермі, не можуть осягнути своєї домагань, отже ані неза-висимости державної ані окремої области цлової, ані мадярської коменди. Коли хто хоче осягнути шпиль стрімкої гори, відпо-вів на сі докори міністер, тоді запрягав до воза, дві, чотири а навіть шість пар коний і на останку переконав ся, що й се не доведе его до сего шпиля гори. Але опісля побачить він, що на сей шпиль веде гарна серпентинов а дорога, котрою повільнійше але таки заїде на шпиль гори. Щож розум-нійше, чи їхати прямо в гору на шпиль і нищити бідну худобу, чи обіхати, не знищивши поягової сили? А що ми знаємо, що є така дорога бічна, котрою ми доїдемо на шпиль гори, то-му ми як розумні люди ви-брали сю дорогу.

Виборча реформа, котра в Угорщині мимо всякого опову мадяр-ских сторонництв вйде на дневний по-рядок в соймі імовірно вже в осінній сесії, приневолєє коаліційні сторон-ництва до обезитчення мадярської верхо-влади і стану посіданя. В сей ціли зга-дані сторонництва змагають до одноці-лої злуки на основі програми, котрої головною точкою є банкова справа. Ся програма має бути вже уложе-на, а також банкова справа має бути полагоджена, так що ще перед відкри-тєм угорского сойму або безпосередно по тім, в вересні або в половині жовтня має бути переведена злука (фузия) ма-дярских сторонництв коаліційних.

Заграниця.

Промова цісаря Віль-гельма в Штрасбургу, про котру ми

вчєра згадали, викликала всюди як най-ліпше вражінє і успокоєнє умів затриво-жєних довший час напруженєм між Ан-глією і Німєччиною. Одначе до сеї мир-ної благовісти німєцкого цісаря додав Berliner Tageblatt замітку, що мир сей, про котрий говорив цісар, буде оружным миром, бо, на думку цісаря, оружный нарід німєцкий дає поруку европ. мира. В звязи з сею промовою цісаря Віль-гельма є гадка розоружєня п рушена королем Едвардом підчас его гостини в Фрідріхсгофі. Англійский король домагав ся іменно, щоби розоружєнє перевести на разі в тім напрямі, щоби застановити в Англії і Німєччині дальшу будову во-єнних кораблів. На се відповів цісар Вільгельм, що парламент ухвалив уже програму будови фльоти до року 1912 і до того часу не може буга вже введена ніяка зміна. Тим способом цісар відкло-нив предлогу англ. короля, одначе в штрасбургській промові зазначив він, що Німєччина не має наміру нікому загро-жувати.

З Персії наспіли знов грізні ві-сти. В Тебріс повстанці втаборили ся в місті і подали шахови ultimatum до пяти днів, щоби покликав з поміж них міністрів, дав повну амнестию і зараз скликав парламент. Крім сего вислали они губернаторови в Тебріс домаганє, щоби до пяти днів виніс ся з міста, и-накше его убують. В Тегерані відбува-ють ся знов часті збіговиска. Перед кіль-кома днями відбувала ся там велика вій-скова парада. Підчас сеї паради зібрали єя громадно повстанці під проводом Сатар-хана, провідника парламентарних сторонництв і почали на військо стріляти, так що убито і ранєно около 800 осіб. Від того часу боротьба три-ває там дальше, а що крім того панує там голод, отже можна побоювати ся ду-же грізних наслідків.

Шах бажав зятягнути заграничну позичку, одначе намаганя роблені в тій справі в Англії, Франції і в Росії роз-били ся, бо шах не хотів прийняти вима-ганой европейської контролі, побоюючись, що не виплатять єму гроший на руку. Новому міністрови війни поручив шах утворити комісію і приступити до реор-ганізації війська та закупки европейского оружя.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— Календар. В п'ятницю: руско-кат.: Ага-тоника М.; римо-кат.: Розалі Д. — В су-боту: руско-кат.: Лаврентія В.; римо-кат.: Луппа муч.

— Здоров'є Є. Е. Митрополита Шептицкого зовсім поправило ся, а усіх ліченя в закладі д-ра Лямана коло Дрезна (Weisser Hirsch) показав ся знаменитим, так що Митрополит для довершеня ліченя остане там ще цілий сей місяць. Вієть ся про подужанє нашого Високодостойного Архієпастира відібє ся ра-дісним гомоном по всім нашим краю і тому ділимо ся нею з нашими земляками.

— Знесенє засуду М. Січиньского. Перед найвисшим трибуналом касаційним у Відні відбула ся вчєра розправа в наслідок зажаде-ня неважности Мирослава Січиньского. Про-водив радник двора, Бучацький. В склад три-буналу входили рідники: Чарвецкий, Фонгор, Герасимович і Шведзіцкий. Генеральну про-кураторню заступав радник Зайдлер. Крім дра Пресбургера виступав як оборонєць др. Окуневский. По зложеню реферату радником Шведзіцьким, який промовляв через пів го-дини, забрав слово оборонєць др. Прес-бургер.

Др. Пресбургер виводив, що замах Січинського був першим політичним убийством в Австрії, якого допустився руский молодець на особі польського намісника, заступника цесаря. Отже се є подія, якої осуд накладає велику одвічальність не тільки на судив, але також на прокуратуру і оборону, які мусять здати собі справу величчю сеї одвічальності і розважити обставини, серед яких чин поповнено. Оборонець заявляє, що скоро розвиваючийся руский народ, який має стародавню культуру, почуває — слушно чи неслушно, сего бесідник не хоче розтрясати — гнет з боку польського народу. Сей суб'єктивний момент заволодів цілим політичним життям руского народу. Опісля виступив оборонець проти відкинення у львівській процесі внесень оборони о розслідування психічного стану Січинського, важних для осудження його свободної волі при сповненню чину. Відкинене сих внесень, а також внесень о відрознесення розправи для переведення розслідування психічного стану, називає бесідник ярким надужиттям закона. Рівнож звернув оборонець увагу на те, що брат Січинського і трох братів його матери покінчили життя самоубійством. В діланню Січинського безсумнівно грав ролю моральний примус. З сих причин оборонець вносить на знесення засуду I інстанції і розписане нової розправи.

Оборонець др. Окуневский заявив на вступі, що прокуратор назвав вчинок Січинського мордом на замовленні і закинув, що в краю існує сторонництво, яке іде слідами російського терору і яке вибрало Січинського своїм виконавцем. Проти сего твердження бесідник виступив і опрокинув закид терору. Січинський діяв з альтруїзму, а не з низьких мотивів. Зазначив, що председатель трибуналу в львівській процесі не допустив до обговорення справи Добродзїської. Трибунал учинив все, щоби обжалованого засудити. Однак польський наїрід не бажає собі смерті. Також революційне українське сторонництво не потребує той смерті для всіх цілий. Вказує відтак, що гр. Потоцька сама просила о помилування Січинського. Оборонець просив вкінці о знесення присуду першої інстанції і розписане нової розправи та передачі її іншому трибуналу присяжних. Заступник генеральної прокуратури, Зайдлер означив жалобу неважності у всіх точках неумотивованою. Внесення, відкинені трибуналом у Львові, є вповні байдужі та зовсім не надають ся до оправданя обжалованого; через те відкинене їх не творить порушення прав оборони. Без впливу на kwestію вини є обставина, чи Січинський сам прибув під палату намісника, як він прийшов в посідане гроший, потрібних до виконання вчинку, чи вістку про смерть жертви прийняв радісно чи з сумом. Також внесення що до відложення розправи задля прослідження умового стану Січинського є зовсім безосновне. Дотично закиду, зробленого в зажаленню неважності председателю трибуналу що до его gesichte, то з протоколу стенографічного можна переконати ся, що ті закиди є неоправдані. З сих причин генеральний прокуратор вніс, щоби зажалене неважності відкинути у всіх точках.

По переведеній розправі найв. трибунал касаційний зніс вирок кравого суду карного у Львові, яко I інстанції, засуджуючий Мирослава Січинського на смерть і зарядив переведення нової розправи перед судом присяжних у Львові. В узаasadненню вирок найв. трибунал зазначив, що карний трибунал у Львові невластиво відкинув внесення оборони що до перевірення умового стану Січинського і що до попереднього способу его життя, а передовсім що до его психопатичних признак.

Вирок кас. трибуналу звучить: Зажалене неважності проти вирок суду присяжних у Львові з дня 30. червня с. р. виданого на Січинського і засуджуючого его на смерть через повішене, узгляднює ся і переказує ся справу до нової розправи перед тим самим трибуналом присяжних. В узаasadненню вирок зазначено, що судова ухвала, відкидаючи внесення оборони на візане до переслу-

хання матери обжалованого і о. Лукасевича в справі родинного осередка справи, як також відмова внескови що до перевірення умового стану обжалованого, порушує основи і права оборони. Обжалований вправді признав ся до закиненого ему вчинку і той вчинок на основі переведеного доказового поступованя не підлягає ніякому сумнівови, що для осуду об'єктивного стану справи є вповні вистарчаюче, і в суб'єктивнім напрямі вправді признав, що постановив убити намісника Потоцького, якого уважав за винного мнимої корупції в Галичині і за справника подій в Ляцкім і Коропці і не заперечив ані наміру, ані приготування до сповненого вчинку, а лише в тім напрямі оправдував ся, що чув, що інакше не міг поступити, то однак рівночасно обжалований представив свої родинні відносини, з якого то опису, если би він був дійсно правдивий, можна би вносити про неприродні склонности родичів і рідні обжалованого. Супроти сего не можна виключати діїчного обтяженя психічного обжалованого, а наведені ним непереможний примус може мати психічну причину, що лише через перевірене знатоками-лікарями може бути вияснене. Що обжалований опрокидував здогад, немов би він був аномальний, се є явищем дуже частим у осіб умово хорих. В кождім разі супроти поведеня обжалованого, а передовсім супроти поміченого у него порушення властивого кождому самозаховачого стану, стає сумнів, чи володів він вповні розумом. На всякий однак спосіб по думці § 134. карної процедури був імперативний обовязок, ствердити знатоками умовий стан обжалованого і перевірити рішаючі моменти его життя і его походження через переслуханє осіб, які в тім напрямі могли би дати поясненя. До той цілі зміряли внесення оборони, а через їх відкиненє засади поступованя і права оборони зістали порушені, а через що зажалене неважності є узаasadнене.

— **Посмертна споминка.** До „Neue Freie Presse“ доносять з Абації під д. 30. серпня так про трагічну смерть поручника Бернатовича: „В тутешній купелі „Анджіоліна“ згинув молодий поручник наслідком нещасного скоку. Ся сумна подія поділяла вельма прикро на кушілевих гостей. Поручник галицького 80. п. п., Павло Бернатович, який в товаристві матери і двох своїх сестер прибув перед кількома днями до Абації і мешкав в військовім лічничім заведенню, удав ся нині до купелі „Анджіоліна“. Тут виконав він так нещасний скок, що проломив ся ему шайний хреб і мимо скорой лікарської помочи не удало ся повернути его до життя. Поручник Бернатович умів дванадцять язиків і був вельма геніальним молодцем. Він дістав був одчорічну відпустку, щоби дальше вчити ся чужих язиків“.

Павло Бернатович, поручник 80. полку піхоти у Львові Хорват родом з Любляни, належав до тих рідких людей, які сейчас при першій стрічі еднають собі симпатію серед окруженя. Яко молодий кадет (в хвилі смерті мав заледви 24 роки) приділений до корінно-русского 80. полку піхоти у Львові, став він любимцем рядових сего полку за людяне поведене, а особливо за те, що промовляв до них все в їх питомій рускій мові, яку умів знаменито. Серед рускої інтелігенції у Львові ледво чи була яка особа, котра би не знала пок. Бернатовича; не бракло его ніколи на руских вечерницях, концертах, фестинах, відчитках і т. д. Але не лише нашу мову знав він; знав він також і нашу літературу, а виробами нашого народного промыслу просто ентузіазмував ся. Завдяки ему в Абації над берегами модрого Адрийского моря розлятали ся звуки маршу руских Соколів, який грала там військова оркестра, а чужинці подивляляі наші народні вишивки і герданові вироби, котрі ім Покійник показував, інформуючи їх притім про жите-буте нашого народу.

Покійний був серед військових рідкою появою. Вільний час від заводової служби посвятивав він з великим успіхом науці малярства, якого вчив ся у професорів Піча і Гавліковського (сей останний намалював на-

віль портрет свого ученика, який свого часу можна було бачити на виставі штурк у Львові). Краєвиди і портрети его кисти були звані широким кругам інтелігенції у Львові. В 1905 р. яко 21-літний молодець став він іменований поручником, але скоро взяв відпустку, бажаючи стати військовим attaché. В тій цілі відбув він подорожі не лише по цілій Европі, але й по Азії і Африці та вчив ся всяких язиків, потрібних до дипломатичної служби. Крім німецького і всіх славянських язиків володів він язиком французским, італійским, англійским, мадярским і т. д. Пробуваючи за границею, не переривав він зносин зі своїми знакомими у Львові. Перебуваючи в Одесі, він остро ганив тамошних Українців за те, що не знають своєї рідної мови. На відпочинок після цілорічної подорожі удавав ся Покійний все до Абації. Так було і в сім році, але не судило ся ему вже відтам вернути. Ненадійна смерть молодого і талановитого чоловіка, який з великими симпатіями відносив ся до нашого народу, викликала щирий жаль серед тих, що его знали. В. е. п.!

— **Стан землеплідів на Україні.** З Вільківців на Поділю доносять: Нарешті дощі вже спинили ся, а то цілий місяць щодня чисто осінній дощ зранку до вечера поробив болото невилазне і геть погноїв хліб. Хліб сильно поріс і на пні і в копах. Копи геть позеленіли і поросли на 2—3 вершки в гору. Врожай тут всюди по околиці був гарний і всі радували ся, а тепер ні насіння не буде, ні на продаж. Кажуть, що пропала більша половина озимини; тай і ярна потерпіла здорово — скопені вівси погнили, а кукуруза, фасоля і горошина сильно побиті були майским морозом. Картофля, котрої дуже багато тут садять до горалень, теж сильно набрала ся води і починає гнити. Про втрати для бідних малих хазяйств нема що й казати, коли й великі панські економії, як напр., в Охримівцях (5000 дес.), не має сего року на насіння ні власної пшениці, ні власного вівса. Все зогнило. Мусять купувати. Коли у пана пропала пшениця, то він ще мав картофлю, бураки, завод, горалню, ліс, банки стануть ему до запомоги, але що робити ме бідак селянин, як пропала вся его праця на полю. Вже й тепер починають журити ся, як перебути зиму. Тяжкий буде рік сей для всіх. На заробітки з боку нема надій; поденна плата 25—30 коп. на своїх харчах тай нема коло чого робити; люди інертні, темнота, заборони с... змувають. Звахарі баби, ворожки мають ще великий вплив навіть серед євреїв.

Оповідки.

— В Перемишлі уряджує аматорський кружок чит. „Просвіти“ дня 6. с. м. в салі „Нар. Дому“ о 7½ год. вечером представлене трех 1-актових комедій: „Небезпечне сусідство“, „Осьвідчини“ і „Два розсіянні“.

— В Білій коло Чорткова відбуде ся дня 6. с. м. посвятичене нового дому чит. „Просвіти“.

— В Золочеві уряджують рускі товариства дня 6. с. м. фестан при військовій музиці на дохід будови бурси „Просвіти“. Початок о год. 2½.

— Комісія лекційно-інформаційна тов-а „Руска Академічна Поміч у Львові“ звертає ся до української суспільности з просьбою, щоби в справі лекцій і всяких бюрових занять звертала ся до неї. Старанєм комісії буде припоручити як найвідповіднійшого петента. Комісія уряджує що дня з виймком неділь і руских сьвят від год. 3—4. по пол. в локалі тов-а ул. Зиблікевича ч. 3.

— Пригадує ся, що вписи учениць до приготування І, II і III. класів в женській гімназії СС. Василянко у Львові відбудуть ся по причині пануючої в місті шарлатини доперва в днях 12. і 14. вересня в год. 11—1. і 3—6., вступні іспити до приготування І. і приватні з І. і II. класів дня 14. вересня, вступні до II. і III. кл. в днях 12. і 14. вересня, а поправчі дня 12. вересня. Шкільний рік зачинає ся богослуженєм в церкві СС. Василянко дня 15. вересня о год. 8. рано. Звертає ся щ

